

Nejvíc mě zajímají meziprostory

Rozhovor s lektorem a fyzickým básníkem Petrem Vášou

Na co myslíš? Kam ti nejčastěji ubíhají myšlenky?

Mně nejčastěji ubíhají všude a kamkoliv. Kdyby ses zeptala, co mě zajímá, tak bych odpověděl: všechno. To je vlastně fajn, ale potřebuješ k tomu mít způsob, jak si stanovovat priority. Tuhle schopnost já teda mám, ale není to spontánní vlastnost.

Jak se ti tedy daří myšlenky uspořádat?

Doporučuju vyjít z nejjednoduššího, co tě napadne. Se studenty se často vracím v dílnách k jednoduché struktuře: začátek – prostředek – konec. Nejen divadla, ale i myšlení. Právě proto, že mám sám sklony k odbočkám při vyprávění, musím si držet disciplínu. Když začnu o čemkoli mluvit, musím si zároveň vybavovat i konec. Díky tomu si pamatuju i dost složité sny. Při probouzení si totiž automaticky dělám rekapitulaci: Čím to začalo? Čím to skončilo? Co bylo mezitím?

Daří se ti udržet si disciplínu, zvládáš deadlines a plnění úkolů načas?

Kdysi jsem měl tak strašně stresující zážitek s deadlinama, že jsem se po něm rozhodl, že už to nikdy dělat nebudu. Pokud to je jenom trochu možné, dělám věci bez deadlineů. Než nabídnu knihu vydavateli, chci ji mít hotovou. Dokud není tvar uzavřený, tak odmítám uvažovat o publikaci. Ale rozumím tomu, že například divadelníci mohou být motivováni deadlineem. Jsou lidi, kteří večer před premiérou přezkouší celý představení. Já tohle ale nejsem schopný dělat.

Máš nějakou zásadu, které se při práci držíš?

Nejvíc mě zajímají meziprostory. Myslím, že meziprostory jsou vyloženě můj osud. Ale abys mohla prozkoumat meziprostory, musíš mít jasně dané hrany těchto meziprostor. Dnes jsme měli v dílně jedno cvičení, u kterého se hýbeš, a když pohyb zpomalíš, vytvoříš jakoby obraz, živý obraz. A když tentýž pohyb zrychlíš, vznikne

tanec. Čili na jedné straně máš obraz, na druhé tanec, ale právě v tom meziprostoru mezi obrazem a tancem vzniká divadlo. A záleží přitom jen na tempu. Najednou máš možnost svobodně, podle situace a nálady se hýbat mezi vizuálním a tanečním uměním, což většina lidí chápe jako dvě odlišné kategorie. Čili když mám technicky definovat to, co dělám, tak říkám: mě zajímá prostor mezi mluvou a slovem a mezi tancem a pantomimou, to je definice fyzického básnictví. Snažím se zacházet co nejdál k okrajům těchto kategorií, ale hlavně nezůstat v tom okraji. Zajímá mě tedy třeba slovo tanec nebo mluvozpěv. To, co je mezi mluvením a zpíváním a co ti nabízí spoustu prostředků a efektů, které lidi moc nezajímají, protože uvažují: buď budu zpívat, anebo rapovat. Chyba nespočívá v tom, že jednotlivé kategorie máme, ale že u nich zůstaneme. Že se neptáme: Co je mezi severem a jihem?

Všimla jsem si, že když se při diskuzích vyjadřuješ k představením, často soubory upozorňuješ na konkrétní potenciál, který se v představení ukrývá a kudy by se představení mohlo do budoucna ubírat. Tvé reflexe jsou povzbudivé, a přesto upřímné...

K tomu dospěješ snadno, a sice tak, že koukáš na divadlo a položíš si otázku: Jak by to mohlo být jinak? Ta finta je jenom v tom, že cíleně přepneš z hodnocení viděného, do představování si toho budoucího, ale na to

dokončení na straně 18

DS Stopa, Liberec: Koleje beze smyslu

Abychom pro vás byli prostě lidi

Rozhovor se souborem

Kdo je pro každého z vás osobně ten nebo ta, co nejvíc tlačí?

Vojta: Učitel angličtiny. (smích)

Táňa: Já.

Adéla: Mamka a já sama.

Madeline: Rodiče.

Matěj: Taky rodiče.

Adri: Škola, já i rodiče.

Vnímáte divadelní tvorbu jako úlevu od tohoto druhu tlaku?

Soubor: Rozhodně ano. Přesně proto jsme to udělali.

Táňa: My si ten tlak uvědomujeme, ale chtěli jsme, ať si to uvědomují také ostatní v našich životech.

Vojta: Jsme školní soubor, inscenaci jsme tvořili s tím, že se bude hrát ve škole. Mimo to, že to v nás uvolnilo tlak, jsme to brali jako možnost vyjádřit se k celé škole. Mohli jsme říct, co si myslíme.

Vycházeli jste ze svých reálných životů, z reálných situací...

Táňa: Ano, chceme, ať je vše, co je na jevišti sděleno, naše. Aby každý z nás mohl sám za sebe říct: „Ano, to je moje výpověď.“

Madeline: Tahle celá inscenace vznikla za měsíc, měli

jsme málo času, takže jsme si řekli: Pojdme si sepsat všechno, co na tomhle světě nesnášíme. Nejdříve tedy vznikl dlouhý seznam všech věcí, co nás serou.

Táňa: Vedli jsme diskuzi a na základně ní vznikaly otázky, které potom můžete slyšet při smývání skvrn z těla.

Jak na inscenaci reagovali vaši rodiče a učitelé?

Vojta: V naší škole to dost rezonovalo v pozitivním slova smyslu. Spousta učitelů reagovalo tak, že s tím souhlasí, ale nejsou schopni nebo se bojí s tím něco udělat.

Adri: Našli jsme dokonce vzkaz od anonyma, který psal, že jsme ji/ho rozbřečeli a že děkuje.

Adéla: Moje máma byla hodně pro, táta byl ale o dost konzervativnější. Řekl, že si nemyslí, že bychom tuhle inscenaci měli hrát. Myslel si, že to nefunguje, protože jsme na to ještě moc malí (*soubor je ve věkovém rozpětí 16 až 19 let, pozn. red.*).

Táňa: Spousta lidí odešla z uvědoměním, že žije v bublině. Jeden z nás kdysi prohlásil, že pokud se po představení rozejde alespoň jeden pár, tak to bude úspěch.

Vojta: Známe spoustu lidí, kteří to tak opravdu mají, nechtějí do vztahu, ale jsou nuceni zvenku. Nakonec do vztahu jdou, všichni ví, že je to špatně, ale nikdo nic neudělá. Právě proto jsme chtěli nastavit zrcadlo.

Já sám jsem učitel na střední škole, co byste mi doporučili?

Táňa: Abychom pro vás byli prostě lidi.

Vojta: Vnímejte studenty jako lidi, co můžou mít svůj problém, co nemusí všechno unést. Studenti nejsou jenom čísla. Neobjevíme se náhodně v osm ráno před školou a ve čtyři zase nezmizíme, máme i život mezi tím. Existuje víc věcí, než škola. Navnímat studenty.

Táňa: Neberte nás jako dokonalé. Máme problémy, dokonce třeba víme, co je alkohol.

COŽE?!

Vojta: Děláme si srandu, ale někteří učitelé se tomu opravdu diví: „Vy víte, co je alkohol? Vy víte, co jsou sprostá slova? Vy víte, co je sex?“

Selhali jsme jako vaši učitelé / vychovatelé / průvodci?

Matěj: Jak kteří.

Táňa: Nesehali, protože teď tady stojíme a říkáme, to co říkáme.

Vít Zborník

Skvrny na těle a na duši

DS Stopa z libereckého gymnázia mě potěšila tak, jako mě těší každá originální autorská inscenace, ve které tvůrci sdělují vlastní témata, jež je zajímají, vzrušují, mrzí či provokují. Protože právě tento typ představení bezpochyby patří na Mladou scénu nejvíce. Mnohdy je obtížné a vlastně nespravedlivé porovnávat práci souborů ze ZUŠ, kde spolu lidé pod jednotným vedením spolupracují mnoho let, a tudíž na sebe slyší, s náhodně seskupením gymnazistů z jednoho či dvou ročníků, kteří se dali dohromady možná jen pro tu jedinou inscenaci. A to často bez znalosti základních technických dovedností, důležitých pro divadelní produkci.

V tomto případě se to ovšem povedlo výborně. Tahle skupinka mladých lidí vytvořila inscenaci Koleje beze smyslu formou devising theatre (typ divadla, na němž se svými nápady a aktivní kreativitou podílejí všichni bez rozdílu), kolektivní režie i herectví. Vznikla tak inscenace, která vypovídá o pocitech a trápeních mladých lidí, jejich komplexech, osamělosti, touze začlenit se do kolektivu, a přitom si zachovat svou individualitu, s velkou invencí a zároveň energií, která se přirozeně nese z jeviště do hlediště. Přitom je základní princip jednoduchý. Protagonisté v bílých tričkách jsou společností, lidmi, kteří je obklopují, mnohdy anonymními, ale i příbuznými a kamarády, do slova „otravování“, a manipulování do situací, které jsou jim nepříjemné, a kdy mnohdy proti své vůli se raději přizpůsobí jen proto, aby jim ti okolo dali pokoj. To se na scéně projevuje symbolicky tím, že jejich původně bílá (čti nevinná) trička jsou postupně umazána, poskvrněna, stejně jako jejich těla a tváře černou barvou.

Je to jasná symbolika toho, jak nám různá nepříjemná setkání či konflikty v rodině i ve střetu s okolním světem zprvu nenápadně, ale stále silněji vytvářejí skvrny na duši i na těle. Ať už k těmto atakům člověk přistupuje jakkoli, vlivu ostatních se nezbaví. Zvláště v mladém věku na hranici mezi dětstvím a dospělostí se nejvíce stáváme oběťmi takových útoků (ať je to úmyslná kritika srážející sebevědomí, nebo dobře míněné rady, jejichž pravdivost lze pochopit až poté, co si vlastním přičiněním nabijeme ústa). Jednotlivé epizody se týkají nejen čistě osobních věcí, vztahů (už někoho máš? proč ještě nikoho nemáš?)

nebo snahy vytvořit si vlastní budoucnost (zahazení přihlášky na medicínu a přihlášení se na herectví), vzhledu a schopností (kritika vzhledu a přijímací pohovor do potenciálního pracovního poměru), ale jsou tu i obecnější problémy související se světem, který nás obklopuje (viz inspirace demonstrací, kdy jednotlivci vůbec netuší, proč tu vlastně jsou a koho oslavují či zatracují). A důraz je dán i na vliv médií, která nás chtě nechtě ovlivňují (s tím souvisí předehra, kdy se reportéři s mikrofonem ptají přicházejících diváků, jak jsou spokojeni se svým životem, kdy naposledy zažili pocit štěstí apod., a následně v úvodu představení zazní podobné typy odpovědí, které jsou ovšem předtočené.

Je samozřejmé, že v takovém typu hry se nutně objevují i banality či známá klišé, mnohokrát veřejně vyslovená kritika, ale pokud protagonisté působí autenticky (tedy berou problémy za své, a nepůsobí „nacvičeně“), je to v pořádku. A když se navíc na konci dočkáme i jisté katarze, kdy odhodlaní mladí lidé ze sebe smývají ony černé nánosy, které na počátku dospělého života nasbírali. I když pár skvrn nezbytně zůstává, stávají se sami sebou, a tak jim ráda zatleskám.

Jana Soprová

Hey, teacher, leave us kids tf alone!

Ještě nevím, jak se k tomu nějak šikovně dostat. Čím otevřít. Abych neprozradil hned na začátku... Ale možná to prostě udělám. Bylo to vážně dobré. Silné. A jsem z toho naměkko.

Jak se to stalo? V první řadě, od první scény, timing. Ve výborně sestříhaném zvuku nahraných výpovědí (mimořádně se mi líbil veškerý sound design) i v hromadném křičení na prvního protagonistu-ženicha. Ocenil jsem, že ten křik nepřestal, když už by se zdálo, že by mohl, ale šel ještě kousek dál, vyšponoval se malinko víc, trochu prozkoušel hlasivky, a pak až ztichnul. O chlup později, než bych čekal, a právě proto v ten správný moment.

Dále, humor. Že je něco smrtelně vážné ještě neznamená, že se to musí podávat vážně. Jedny z nejposvátnějších momentů, které v divadle zažívám (ve smyslu, že jsou mi cenné a vzácné), jsou ty, kdy se musím smát něčemu hluboce smutnému a čím víc se směju, tím větší prožívám smutek. Najednou tyhle dvě emoce nestojí v protikladu, ale jsou komplementární, obě rozeznávají něco, co je ve mně, co sám nedokážu odemknout. Přesně to jsem zažíval v mnoha scénách: při svatbě, ve většině školních scén i na demonstraci, která byla obzvlášť intenzivní a děsivá.

Skvěle napsané dialogy, resp. všechny textové plochy. Akorát dlouhé, vtipné, psané s citem pro jazyk. Krása.

Ale hlavně. Od začátku bylo jasné, že tu o něco půjde. Že tady někdo má naléhavé sdělení, které potřebuje vykřičet do světa. CO SE TO TU SAKRA DĚJE?! CO JE TO ZA NESMYSL?! PROČ SE VŠICHNI TVÁŘÍTE, JAKO ŽE JE TO NORMÁLNÍ A V POŘÁDKU?!

Ano, ono je to možná trochu banální, upozorňovat na to, že školní systém zabíjí lidi, že starší lidi si na mladých vylévají svoje nejistoty a chovají se k nim jako k podřízeným, že všechny ty starostlivé otázky, které na začátku slyšíme, opravdu nikdy nikomu nepomohly ke štěstí a že bychom se – ale sakra už! – možná měli na všechny ty nesmysly o úspěšném životě zvyška vykašlat, vystrčit si hlavy ze zad-

ků, začít pěstovat ředkvičky, dávat si DVACET, mít se rádi, netrpět úzkostmi, atd.... Ale vlastně jsem si říkal, když jsem tam tak seděl, ponořen, že ne, že tohle by neměla být banální zpráva.

Druhá věc je, že ten problém se nevyřeší tím, že si ho uvědomíme. V tomhle, souhlasím s porotou, byl pro mě lehce neuspokojivý konec inscenace, očista, která působila trochu naivně, disproporčně. Jestli je to s některými aspekty našich světů opravdu takhle špatné, jestli je to skutečně nějaká hluboce zakořeněná systémová zkaženost, tak to řešení nemůže být tak jednoduché. I když – na druhou nebo třetí nebo kolikátou stranu – teoreticky by to přesně takhle jednoduché být mohlo.

A ještě jedna poznámka na závěr. Občas na přehlídkových diskusích o podobně naléhavých inscenacích zaznívají od lektorů dosti zvláštní nespokojenosti s tím, proč se mladí lidé věnují „depresivním tématům“, vždyť přece to není všechno jenom zlé... Na to lze podle mě poděkovat, poslat klíčenku a máme-li zvláště hodnou náladu, tak třeba vysvětlit, že ano, velká spousta věcí kolem nás je super, ale to neznamená, že nás nemůže hluboce mrzet/pekelně srát ten zbytek.

Lukáš Větvka

Vytrženo z diskuse

- Bavila mě drzost vůči tématům, která tam jsou. Vůbec se s tím nemažete. Se spoustou témat se ztotožňuju. Zajímá mě, co byl záměr. Nejvíc mě zajímá konec. Celé se to zabývá nánosem nějakých společenských očekávání, jak nás to ničí atd. a na konci mi přišlo, že se to smyje velice snadno a hned a jsem zvědav, k čemu v tomto směru na té diskusi dojdeme.

- Smytí barvy mi přišlo jako uvědomění, že se tomu můžu postavit a říct si: „Já po sobě nenechám takhle patlat tu barvu. Postavím se tomu a jednoduše se rozhodnu, že ji smyju. Jediný, kdo o tom nakonec rozhoduje, jsem já sám.“

- Já si říkala, jestli jde o vaši osobní výpověď, nebo se celkově zabýváte sociálními tématy, která vás zajímají. Zprvu jsem měla pocit, že to vychází z vás, ale pak některé části mi přišly, že tam z tohoto hlediska nepatří, třeba ta reportérka. Tam mi přišlo, že to není o osobních lidech, ona tam přece nebyla za sebe, ale za média a najednou mi to přišlo mimo téma. Přijde mi, že to tam vůbec být nemuselo, nebo spíš nemělo. To samé ta barva – pracovalo se s ní nejednoznačně. Já to vnímala tak, že se nechají otisknout tou společností a ona je poznamená, ale pak tam byly postavy, které do toho byly vyloženě dotlačeny násilím.

- Mně barva nepřišla jako trest za to, že se někdo podvolí společnosti, ale značila rozpadnutí člověka, destrukci osobnosti. I když se vzepře, je to něco proti čemu musí bojovat, vydat energii a stejně ho to najednou zničí. Což mi obloukem teda také nedává smysl, proč jsou na konci najednou tak snadno schopni se z toho vymanit.

Jiřina Lhotská: Pro mě to byla velmi silná, autentická a otevřená výpověď, která byla dovedena do divadelního tvaru. Malování barvou bylo strukturované tak, že já ho nevnímala jako pošpinění, ale poznamenání svými traumaty, tím, co se obecně ve společnosti děje, traumaty z konvencí, ze stereotypů a docela se mi líbilo, jak jste tam propojili obecná témata (například Haše) s tím, co pro vás bylo osobní. Líbila se mi vaše práce se symboly a znaky, která byla přesná a čitelná. Neviděla jsem tam žádné velké švy.

Viktorie Čermáková: Napadlo mě, že návaznost toho, proč tam mluvíme zrovna o reportérce a proč tak blbě dopadne na demonstraci, souvisí i s reportéry, kteří tam chodili na začátku, takže jsem to vnímala jako formu, skrze kterou vydvihujete osobní témata, která jsou vám blízká, a která tam řešíte. Ve chvíli, kdy jste masakrovali reportérku, tak jsem si vzpomněla na slavnou fotku, kde všichni hajlují a jeden chlapík tam je, co nehajluje, nebo jak stojí chlap s igelitkama proti tanku. Že si řeknete: „Ty jo, to se mi mluví, když sedím někde u kafe a tvrdím - pravda je taková a maková, ale vzepřít se všem, kteří tu ruku teda zvednou a já ji nezvednu, to

je mnohem složitější.“ Napadá mě, jestli se to nemá rozpadat v nějakých takovýchto momentech a udělat to očistění na konci trošku složitější, aby to nepůsobilo tak jednoduše.

Vít Malota: Je to výsostný divadelní tvar, který stojí, má jasně podchycené situace. Chci vám poděkovat za vaši partneriinu, jak spolupracujete. Klobouk dolů za perfektně udělané hromadné scény.

Soubor: Jaká byla motivace k tomu takovou inscenaci udělat? Pro nás, jelikož jsme školní soubor, primární účel je udělat představení, kterým zakončíme pololetí. A my si řekli, že je to dobrý prostor pro to, předat něco ostatním, našim spolužákům. Lehce jsme se báli toho, jak to bude přijaté. Říkali jsme si, že možná všichni poletíme ze školy. Bylo to nicméně pro diváky tak silné, že chodili za námi, říkali nám: „My to víme, že to tak je, my to tak taky cítíme. Ale nikomu to neříkejte, že to víme, jo?“ Vlastně nám říkali: „My to víme, ale nevíme, co s tím máme dělat.“ Reportérka se nám tam dostala tak, že jak jsme to tvořili, mluvili jsme každý o tom, co je nám blízké, co nás třeba štvě. Tato scéna s demonstrací byla spíš o té demonstraci, než o médiích. Ti lidé, co tam demonstrují, neví za co, vykládají tam nesmysly stejné, jaké slyší na pódiu. Inspirací nám bylo video z jedné takové demonstrace před dvaceti lety a řekli jsme si, že dnes to není nijak moc jinak a na to, že bychom chtěli poukázat.

zapsal Kvido Lotrek

Slovomrak

aneb divácký dojem z představení jedním slovem

DS Štěkátko, Středisko volného času Opava: FOFRMRAZÍK

Vážní moc být neumíme

Rozhovor se souborem

Spěcháte? Máte fofr?

Anička: My jsme divadlo, co rádo nacvičuje na poslední chvíli, je to náš styl. To, že je představení „fofr“ hodně vychází z nás samotných.

Klára: Ale snažili jsme scény nacvičit tak, aby nenastal zmatek a někdo třeba nebyl ve dvou scénách za sebou.

Jak máte zorganizovaný pohyb na jevišti a v zákulisí (vzhledem k rychlosti výměn v představení)?

Petra: Nemáme.

Eliška: Navzájem si držíme věci.

Filip: Třeba tady kolega přijde, shodí věci...

Eliška: Ani neví, kdo mu to podává.

Anička: Někdy nestíháme.

Filip: Spíš předstíháme, často je představení kratší, než původních 30 minut.

Proč právě Mrazík? Co vás na něm láká?

Filip: Původně představení vzniklo z legrace, měli jsme je hrát na Vánočním kabaretu. Český národ sleduje Mrazíka pořád a my jsme si chtěli udělat verzi, kde by bylo více našeho vlastního humoru.

Klára: Hrajeme to s nadsázkou, a proto nás to baví.

Anička: Zkoušky si užíváme, někdy umíráme smíchy. Je to parodie. Mrazíka všichni znají a byl to i náš cíl, udělat FofrMrazíka pro diváky, kteří znají klasického Mrazíka.

Každý rok ho vysílají na Vánoce. Chtěli jsme sledování Mrazíka urychlit a vyzdvihnout pouze hlášky, které jsou známé. Třeba: Ha! Ivan!

Petra: Všichni jsme se do Mrazíka pustili, protože nás to baví a to je také to, co mám na souboru ráda, ten kolektiv. Máme se všichni rádi.

jeden ze členů: nooooo....

Anička: (ironicky) Máme se rádi!

Teď si nejsem jistá, co myslíte vážně, a co ne.

Anička: To je právě náš druh humoru.

(ostatní se smějí a přikyvuji)

Znám herce, kteří mají strach z expresivity (výrazné emoční zabarvení). Bylo pro vás těžké dovolit si úmyslně přehnané emoce?

Anička: My tomu říkáme Kolmanovský humor. Může za to náš režisér, Daniel Kolman, který má podobný smysl pro humor založený na expresivitě. Pro nás je expresivita naopak přirozená. Nemáme s tím problém.

Jaký máte vztah k filmové verzi Mrazíka?

Anička: Mrazík je původně ruská pohádka, kterou ani sami Rusové jako svou národní pohádku neberou, ale pro Čechy má film podobnou váhu jako Tři oříšky pro Popelku nebo Pelíšky, neumíme si bez něj představit Vánoce. Někdy se stane, že Mrazíka vysílají i v létě, a to my jsme chtěli, hrát Mrazíka v létě.

Podle čeho jste vybírali momenty z filmu, které ztvárníte v představení?

Eliška: Na zkoušce jsme si procházeli děj a vybrali jsme především momenty, na které si vzpomněli všichni: například jak Nastěnku odvezli do lesa...

Anička: Používali jsme hlášky z filmové verze jako zkratku, hodně se nám vybavovaly právě ty hlášky.

Věnujete se jako soubor i vážnějším věcem?

Eliška: Vážní moc být neumíme.

Anička: Představení bylo původně desetiminutové, určené pro kabaretní zakončení roku. Daniel Kolman má více souborů, ale kvůli kabaretu na konci roku se všechny tyto soubory spojí a vytvoříme spolu nějaký krátký formát, proto se jmenujeme Štěkátko, od slova „štěk“.

Veronika Zárubová

Váňo, Váňo, kde ses nám tu vzal?

No, vezmu to fofrem. Asi nějak základně chápu, co se tu stalo, proč tohle někdo dělá. Umím si představit, že si to najde svého vděčného diváka. Že existuje dobrý čas a místo, kde tohle zahrát. Já se tu ale jako vděčný divák na správném místě a ve správný čas bohužel necítím.

Přitom herecké dispozice souboru jsou tu nesporné. Nemyslím ani tak přesnost pohybů a rytmus, na tom by se určitě dalo ještě pracovat (resp. mělo pracovat, pro zvládnutí tohoto žánru je to nezbytné), spíše mě těšila osobitost hereckých projevů. Spoustu z lidí, které jsem tu viděl předvádět, hlavně dámská část ensamblu, řekl bych, existuje na jevišti velice soustředěně, sebejistě, ale ne arrogantně, ne exhibicionisticky.

To je pozitivní. Ale ten celek, to se mi trochu jako exhibicionismus jeví. Chápu, že to nemusí být záměr souboru. Jenomže dělat něco se záměrem čistě se jenom pobavit a pobavit diváka, v amatérském divadle, já nevím, mně se to zdá strašně problematické. Komedianství, šaškovství, to je určitě jeden z pilířů evropského divadla, má to svoje místo. Jenomže šašci byli profesionálové – tím se také třeba ve středověku odlišovali od amatérů, kteří hráli duchovní divadlo. Mluvím o tom proto, že dělat šaškovství tak, abych já jako divák měl pocit, že jsem skutečně naplněn, to musím být u vytržení z toho řemesla, to je v jistém ohledu i artistní dovednost. To ty vtipy musí padnout jako příslovečná prdel na hrnec. Šašek-amatér, to, obávám se, nedává smysl, to je jen levná napodobenina.

Evidentně tu není absolutně žádný jiný smysl než zábava (o nějakém tvořivém dekonstruování díla tu podle mě nemůže být řeč). A když si někdo klade za cíl mě bavit a jen bavit, tak bych potřeboval, aby to bylo úplné, odvázané, ale zároveň dokonale přesné. Takhle si říkám, proč si teda radši nepustit televizi?

A když už jsme u televize, když jde člověk na Mrazíka potom, co poslouchá mimořádné zpravodajství o wagnerovcích před Moskvou, tak je to celé ještě víc nepochopitelné. Kdybych teda aspoň nějak vytušil, proč zrovna

ten zpropadený Mrazík. Kdyby to byla aspoň byla parodie v tom smyslu, že vyzdvihuje nějaký specifický rys díla. Kdyby tam byl nějaký hlubší zájem, něco, čeho si soubor všimnul.

Lukáš Větvěnka

Vím, co jsi udělal(a)!!!

Jestli nechceš, abych to veřejně řekla při zakončení tohoto festivalu, napiš báseň, která obhájí tvůj podlý čin a pošli ji nejpozději do neděle (22:00) na procjsemtoudelal@email.cz

Mrazíková taškařice

Kdysi kultovní ruský film Mrazík byl ve své době velmi populární svými hláškami a situacemi, které balancovaly mezi jadrnou lidovou pohádkou a východním kýčem. Soubor, který měl v úmyslu původně vytvořit scénickou verzi filmu, nakonec od toho upustil a zvolil zkrácenou, parodizovanou verzi pod názvem FOFRMRAŽÍK, V anotaci uvedené slovo taškařice, znějící trochu starodávně, plně výslednému tvaru odpovídá. Dá se říci, že svým obsahem je představení určeno nikoli generačně spřízněnému publiku, ale spíše těm, kdo Mrazíka znají, a jeho vykloubenost a schematičnost je sama o sobě baví. a jsou tudíž schopni ocenit digestové parodování příběhu.

Daniel Kollmann se ujal vytvoření scénické verze textu, kterému dal lehce současný obal punkového zbarvení, jak naznačila už úvodní scéna, kdy zrudlá dívka použije „znělku“, tedy punkovou verzi písničky (Maxim Turbulence?) Ta konečně i příběh uzavírá s tím, že už nepustí celou znělku, protože „došly baterky“. Původní nápad, sloužící patrně především k pobavení vrstevníků (a milovníků mrazíkovského kýče), má svůj půvab, a chvílemi se jednotlivé gagy daří servírovat jako chutné jednohubky, jindy jsou po punkovém vzoru jakoby zahozené. A není jisté, zda jde o úmysl (tedy typ humoru, který soubor vyznává) nebo nedostatek. Jednotlivé kultovní scénky z filmu dovedené ad absurdum mají silný smíchtovný potenciál (například moc Mrazíkovy berly, která zde mnohdy omylem kosí hrdiny „chcíp“, či jednotlivé perličky jako odmítnutí Marfuši louskat zuby kokosový ořech, či bodání a následně hromadná likvidace komárů, a především rozkošná interpretace baby Jagy s její chaloupkou), ale střídají se s poněkud rozpačtějšími, rozvleklejšími vstupy. Je jasné, že možnosti jednotlivých účinkujících nedovolují dobrat se k technické dokonalosti (chvílemi značně kulhá temporytmus a přestávky mezi scénami jsou neúměrně dlouhé). V tomto případě by možná pomohlo udělat z nedokonalosti přednost, propojit pro diváka scénu a zákulisí, čímž by děj získal na plynulosti.

V takové fofr interpretaci jsou některé postavy pouhými figurkami, jakoby nedokončenými náčrty charakterů. A tak nejzajímavějším posunem je interpretace Nastěnky, která rozhodně není hodná, pokorná a naivní dívka, naopak má situaci občas docela na háku, podřídí se, ale

myslí si své. Dost dobře vychází i narcismus a napravení playboye Ivánka. Chudé divadlo, podomácky vyrobené rekvizity, to vše je sympatickou výzvou, kterou by ovšem stálo za to ještě více propracovat. A dodat sem (což se v dnešní době nabízí) více kontextu se současnou situací v Rusku. Náznaky tu jsou (například v rozpínavosti dědy Mrazíka s všemocnou berlou, která se mění v nebezpečný všechny ohrožující nástroj), ale myslím, že to nebyl původní úmysl, ale že si mnohé aktualizace dodává ve fantazii sám divák.

Jana Sprová

Vytrženo z diskuse

- Šlo vidět, že to měla být parodie na žánr pohádky a mělo jít pravděpodobně o velký punk, což se dařilo jen chvílkově. Mám pocit, že když už člověk dělá punk, tak to má být přebombený, musí do toho jít energie a ta tam byla za mě velmi nerovnoměrně rozprostřená. Někteří z vás si z toho stoprocentně dělali srandu a u jiných jsem to úplně necítila. Nepřišlo mi to stoprocentně dotažené.

- Nastěnka vybuchne a začne mlátit ježibabu a někdo jí řekne: „Ty máš být křehká dívěnka, naivka,“ a tak se teda správi, ale vy ji od začátku hraje jako drsnou ženu, takže mi pak ten zcizovák vůbec nedává smysl.

- Hodně mě zpočátku bavily zcizováky a ptala jsem se, proč jste si vybrali Mrazíka, čekala jsem, že se to spojí s dneškem a s tím, co se děje, ale když to nijak negradovalo, řekla jsem si: „Aha, asi to prostě bude klasická pohádka,“ ale už mě to vlastně pak moc nezajímalo.

- Na začátku mě to chytlo, bavili mě třeba komáři, ale po nějaké době, kdy ten vtip člověk vidí popáté, tak mě to už pak také ztratilo.

- Pro mě byly nejzajímavější ty části, kde vy jste vyjadřovali svůj názor na ony reálie. Kdy jste komentovali, že je Nastěnka poslušná, hned poslechne, že je tatínek utápnutej, tehdy mě to bavilo. Cením taky tempo, super střihy. Nicméně myslím si, že je potřeba, aby to nebyla jen estráda vtípků, aby to mělo ještě něco navíc a zajímalo by mě, jak jste vlastně v tomhle měli.

Tempo mi narušovaly přechody, které byly hodně ostré a rozhazovaly mi to.

Viktorie Čermáková: Mně se líbilo, že někteří z vás měli při tom punkovém přístupu přehledné vyjadřování na scéně. Že dokážete vtip, který chcete říct, předat tak, že je skvělý a dobře čitelný. Někteří mají skvělý mluvený projev. Možná by bylo dobré zamyslet se nad tím, zda by se punk nemohl projevit ve způsobu vyprávění. Kdybyste třeba nechodili za zástěnu, žádná by tam třeba nebyla, bavilo by mě vidět, jak hysterčíte, kdo má jakou čepici a co se děje jakoby za zástěnou. Přinášelo by to další prvek, který k punku patří. Víc mi chyběl rámeček – jaký je váš vztah k té pohádce. Jistá nakaženost našeho národa touto pohádkou mohla napáchat i nějaké škody. Vy to tam komentujete ze současného pohledu, ale bylo tam toho málo. Zajímalo by mě jaký vztah k tomu má vaše generace.

Vít Malota: Jako my máme právo hledat tam nějaký váš

záměr a důvod, proč to chcete dělat, vy máte právo dělat to prostě jen proto, že vás to baví. Já si při tom vzpomněl na Mazaného Filipa, nebo Rrrr a to jsou filmy, které dokážu hláškovat kdykoli a kdekoli, ale když se na to pak dívám, často to člověka dokáže začít nudit už po dvaceti minutách, protože tím, jak je to přestřelené, to začíná být stejné. Chce to diváka neustále překvapovat, aby to fungovalo. Oceňuju hoňku, bábu s domkem, kdy tam do té doby hraje bez nějakých výrazných rekvizit a najednou tam přijde tohle, jenže zase – pak už to, bohužel, trvá moc dlouho.

Soubor: My ještě před lety chtěli hrát celého Mrazíka, pak se nám to ale rozleželo v hlavě, moc se mi do toho nechtělo, říkám si: „Třicet let na to pořád koukáme, pojďme z toho radši udělat parodii.“ A myslím, že to bylo určitě lepší. Nedávali jsme to do žádné souvislosti s aktuálním děním, dělali jsme to ještě předtím, než to začalo být aktuální.

Otázka na soubor: byla to pro vás všechny notoricky známá pohádka?

Soubor: Jo!

zapsal Kvido Lotrek

Slovomrak

aneb divácký dojem z představení jedním slovem

Poslední nakonec, ZUŠ Mladá Boleslav: Valpuržina noc rave

Tématem Fausta pro nás byla manipulace

Rozhovor souborem Na poslední chvíli

Na projektu FAUST pracujete už dva roky, jak se během té doby vyvíjel?

Eliška: Před dvěma lety jsme hledali hru pro tři a napadl nás Faust, to je totiž úplně ideální hra pro tři (smích). A potom se k nám jako čtvrtá přidala ještě Věra, a tak jsme se do toho zapálily, že už jsme od toho neupustily a pořád nás to baví.

Alice: Úplně původní plán bylo přenést Fausta do naší doby, takže úplně první začátky byl papír, a určitě ho ještě někde máme, na kterém jsou dvě firmy. Firma Bůh a firma Ďábel. S tím, že to jsou dvě konkurenční firmy, kde ti konkurenti jsou právě Faust a Markétka a je to vyloženě takto přenesené do 21. století. Je to nějaké bezčasí, nějaká ukázka toho, že to je aktuální pořad. Ale nakonec jsme od původního záměru upustily.

Ve vaší inscenaci se hodně pracuje s pohybem. Věnujete se mu nějak intenzivněji?

Věra: Eliška je tanečnice, chodila na balet a my tři jsme...

Káťa: ... pohybově nadané. (smích)

Věra: Ale pracovaly jsme s choreografkou, a ta nás k tomu dovedla krásnou prací.

Všechny postavy jsou ženské, pracovaly jste už od začátku pouze s nimi?

Alice: Od začátku jsme počítali s tím, že jsme čtyři holky a rozhodně tam nechceme kluka, protože by to asi narušilo tu energii, nebo jak to říct. Takže jsme už od začátku hledaly způsob, jak to udělat přiznané, ale zároveň tak, aby to dávalo smysl a aby to dítě jako takové nebylo hlavním tématem. Nakonec z toho vznikl spíš splozenec Mefista, nějaké té manipulace pekel. I když někteří lidé si to vykládají třeba tak, že Eliška je kluk. Vlastně nám to ani nevadí, ale my to děláme přiznaně.

Zaujal mě ten kontrast moderních prvků s textem Fausta. Viděla jsem ho třeba i v moderní hudbě, tu jste si skládaly sami?

Káťa: To techno je od našeho kamaráda spolužáka.

A co ty třpytivé šaty, proč se tak blyštěly?

Jednohlasně: VÍTEK MALOTA!! (smích)

Eliška: Já to dovysvětlím. Od začátku jsme měly bílé šaty a byly pro nás symbolem idealizace, toho, jak si Jindra představuje Markétu. A pan Vítek Malota s nimi měl pořád problém (smích). Jelikož u nás jsou šaty náhradou šperku a jemu nepřišly dostatečně krásné, tak jsou třpytivé, aby vypadaly jako velký šperk. Vítku Maloto, to je pro vás (smích).

Používaly jste hodně papírové pásky. Co přesně jste tím chtěly vyjádřit?

Věra: Dlouho jsme debatovaly o tom, jaký typ použít, ale to je asi teď jedno. Snažily jsme se tím ukázat to, jak Mefisto ovládá lidi, jak je manipuluje. A tím, jak jim zmenšuje prostor, působí to i na diváka stísněně, stejné je to i pro herce. Je to prostě nekomfortní. Snažíme se je dostat do neklidu.

Eliška: Původní téma Fausta pro nás byla manipulace, a tím, že ani jedna z postav za tu pásku nemůže, je to nějaký prostor, ve kterém mohou existovat, tak je to pro nás symbol manipulace.

Alice: Ona to dokonce původně měla být taková ta „crime scene“ páska, ta žluto černá. A z toho to původně vzniklo. Mít to jako místo činu, ale od toho jsme pak taky upustily.

Kateřina Hartmanová

Novodobá faustiáda

Čtyři mladé ženy ze ZUŠ Mladá Boleslav samy sebe vystavily jedné z největších výzev dramatické literatury, totiž dílu, která sám autor psal prakticky po celý život a vložil do něj veškeré své zkušenosti, i pochyby i naděje. Faust J. W. Goetheho nenechává v klidu celé generace tvůrců, ale až dosud tento do značné míry modelový příběh byl záležitostí víceméně mužskou. Jen kdesi na okraji jedna krásná a cudná žena pykala za svůj hřích... V tomto smyslu dnešní doba a koncepce skupiny hereček pod vedením Lady Blažejové vykročila odvážně dosud neprozkoumaným směrem, Vydala se cestou moderního interpretace, v níž ženský element – byť možná motivovaný fatálním nedostatkem mužů v souboru – dostal zelenou a představil známý příběh ve zcela novém světle. Pro mladé divadelní vědce může být tato interpretace určitým mezníkem ve vnímání faustovské tematiky, která při změně paradigmatu posunuje ženu a její vnitřní svět do centra pozornosti. A tím nabízí i spoustu nových témat k zamyšlení.

Příběh se tak stává obecnější ve vnímání vztahů i pojetí sexuality, kde je třeba se oprostit od stereotypu tradičního chápání charakterů, genderu i vztahů, a posunout své vnímání novým směrem. Tomu napomáhá celková koncepce kusu, v níž sice svým způsobem projdeme celým prvním dílem klasického Fausta, ale zároveň zůstáváme zapříčeni v jedné noci plné halucinogenních představ, v níž si nemůžeme být jisti, co se skutečně odehrálo, co byla jen hra představ a halucinací, či sen. Název Valpuržina noc rave může být v tomto smyslu odpovědí, nabízející jistý klíč k chápání inscenace. Rave party, jak ji chápou, nekonečná série hudby, tance, drog a alkoholu, vytváří fiktivní rámec příběhu, stejně jako dvě ďábelské bytosti (s dokonale vypracovanou temně lákavou image vytvořené až filigránskou malbou na obličeji a sofistikovaným účesem, která v některých chvílích mizí pod temnou maskou přiléhavé kombinézy, a dlouhými drápy, za něž by se nemusela stydět ani proslulá tenistka Serena Williams. Soubor se soustředil na to, aby veškeré prvky do sebe správně zapadaly. A tak vizuálně zaujme hned od počátku, kdy dva maskovaní ďáblíci „uklízejí“ plochu a vymezují prostor pro hru. I v průběhu celé hodiny, po níž se představení odehrává, se tu velmi hbitě a pečlivě

pracuje s ohraničováním prostoru lepicí páskou, která vytváří jednotlivé „komůrky“, překážky mezi milenkami, ale třeba i vězení či fiktivní izolaci.

Podobně důležité je křeslo, jediný kus nábytku, který má rovněž mnohonásobné využití, stejně jako drobnější artefakty, jako sluchátka, vytvářející zcizující efekt a symbolizují ovládnutí Fausta Mefistofelem, či dnes už starobylý telefon jako prostředník dorozumění. Slova a veršů je v představení minimum, hodně výmluvně se naopak komunikuje tancem a hrou těla. Je znát práce s choreografkou, neboť choreografické prvky se objevují nejen v tanci samotném, ale i v práci nohou či rukou (chvílemi připomínající indické čakry) a jen tak mimochodem zdůrazňující ženskou křehkost, ohebnost a sílu zároveň. Na první dobrou může být pro mnohé matoucí jasný lesbický prvek vztahu, z něhož logicky nemůže vzejít těhotenství a dítě, ale když přijmeme tento vztah jako symbol a zároveň obecnou metaforu lidského kontaktu, je vše v pořádku. Důležitá pro toto přijetí je právě interpretace příběhu, naprostá soustředěnost performerek (opět tu nejde jen o čisté herectví, ale o celistvý performerický výkon prorůstající osobnostmi hereček). Zážitek lze vnímat spíše pocitově, a pak záleží na tom, co konkrétně nás na příběhu zaujme, nakolik je divák ochoten ponořit se do světa rave party a podlehnout jeho kouzlu. Podle reakcí publika se tato interakce mezi jevištěm a hledištěm bohatě naplnila.

Jana Soprová

Odvaha najít vlastní směr

Goetheho klasika v pohybovém, někdy až tanečním zpracování nabízí nový a neotřelý pohled na Faustovo dilema. Soubor Poslední nakonec se již od počátku inscenace Valpuržina noc rave vymezuje vůči tradičním zpracováním této známé hry, a to již v první větě, kdy z hlediště zaznívá provokativní „Poznala jsem, že nic poznat nejde. Chci poznat vše, co lidstvo poznat může.“

Soubor v čele s režisérkou Ladou Blažejovou zkoumá obrazně i doslovně hranice samotného textu. Objevují se zde totiž nejen témata, která jsou nedílnou součástí původní hry, ale i témata nová – gender, sexualita, jemnost, fyzická blízkost. Tělesná prezéntnost je jedním z hlavních opakujících se prostředků celé inscenace. Dramaturgicky odvážný krok, vyjádřit některé pasáže textu pouze pohybem, se ale vyplatil: pohybové momenty tvoří nosné pilíře a udržují představení koherentní. Danou dramatickou situaci pohyb či choreografie ve většině případů zpestří, zostří a zintenzivní. Tanec má vždy svůj jasný význam, nepůsobí pouze jako prázdná forma, ale vypráví i příběh, neverbálně veršuje. Právě tyto momenty jsou pro diváka nejsilnější – vnímáme totiž dvě roviny najednou: tělesnost pohybu a zároveň jeho narativní význam. Tato ohromná síla fyzická je ale paradoxně i největší slabinou inscenace. Vzniká kontrast mezi pohybovými a mluvenými pasážemi, který je místy tak velký, že působí jako dvě oddělené nesourodé formy. Nejvíce znatelný je hned v expozici: zatímco Mefistovo pokušení spočívá symbolicky v nasazení sluchátek, seznámení Jindry a Markéty dostává odpovídající prostor i čas. Vystavená romantická choreografie svou silou, délkou a působením na diváka pocitově naprosto převálcuje Mefistova sluchátka a tím může snadno zaniknout hlavní konflikt dramatu. Nasazení sluchátek je jako protiváha k tak silnému momentu málo, čímž se pro diváka ztrácí logika Jindrova (Jindřina) počínání. Díky zvoleným prostředkům zkrátka vnímáme lásku již od počátku jako silnější, než ďábla. Nebo je to jen zbožné přání?

Z formálního hlediska funguje inscenace výborně. Zvolené prostředky působí jednoduše, uceleně a funkčně, především pak omezování prostoru dvou hlavních postav páskami, přičemž u Jindry je princip dotažen do krajnosti,

kdy není ohraničené pouze její území na jevišti, ale také osobní prostor, její samotná základní možnost pohybu. Klaustrofobický pocit se tedy postupně stupňuje a zesiluje, až dojde k naprostému spoutání. To nejkrásnější, co mohla Jindra činit – tančit s Markétou – je jí násilně odebráno. Silná metafora, která mne ale opět přivádí k otázce, zda-li je možné precizně vystihnout konflikt Goethova dramatického textu. Goethův Faust je člověk a jako takový má vždy možnost se rozhodnout. V inscenaci souboru Poslední nakonec jsou často rozhodnutí učiněna za něj, což je možno vnímat jako opětovný odkaz na osudovost biologického pohlaví a sexuality.

Celkové vyznění inscenace je nicméně pozitivní. Největším kladem zůstává odvaha odklonit se, najít vlastní směr inscenování složité předlohy. Před neohroženým nahrazením textu pohybem se skláním a doufám, že tento souborem nastavený trend bude v inscenacích klasických dramát narůstat.

Vít Zborník

Vytrženo z diskuse

- Extrémně se mi líbila vaše pohybová stránka, k choreografii dvacet z deseti. Zmátla mě změna pohlaví postavy. Přišlo mi, že se to střídalo mezi mužem a ženou.

- K pohlaví: přišlo mi, že se tam bude řešit hřích homosexuality a pak to tam nebylo.

- Chtěla bych poděkovat za hru s páskou, bylo vidět, že si s tím hrajete, Mefistofeles si to tam lajnoval, jak se mu zachtělo.

- Já bych za to chtěla moc poděkovat a pochválit a vůbec nechápu, proč to není někde na repertoáru profesionálního divadla.

- Mě by zajímalo, co se stalo s Markétkou.

- Já mám problém s koncem Fausta, protože tam mi přišlo, že představení spíš přestalo, než že by skončilo v nějaké tečce, nebo pointě. Já si to interpretoval tak, že Mefisto si ho spoutal a má ho ve své moci, ale ve výsledku mi takový konec přišel slabší. Měl jsem tam ještě jeden detail, který mě vyhazoval, a to že Faust byl hodně v područí Mefista, že ho Mefisto ovládl, což mi přišlo slabší oproti předloze. Bylo by podle mě silnější, kdyby to, co té Markétce dělá, bylo nějakým způsobem následkem Faustových činů. Jinak se mi to velmi líbilo.

- Uvažoval jsem nad tím rave v názvu, nedokázal jsem to dostat z hlavy, neustále jsem si to spojoval se vším, co se dělo na scéně a přišlo mi, že ta párty, aktualizace staršího díla, mi přišla skvělá, ale pak už jsem najednou měl pocit, že se s tím nepracovalo tak důrazně a v tom konci se mi to vytratilo úplně.

- Navázala bych na zmatení genderu, protože jsem ho zažívala taky, ale potom jsem ho přijala jako princip, že je jedno, kdo s kým je, že se to týká všech druhů vztahů.

- Otázka aktualizace mi přijde velmi silná a zajímavá a na druhé zhlédnutí jsem velmi oceňoval i tohle. Myslím, že to mají velmi promyšlené, lahvička jsou prášky, drogy, sluchátka s muzikou. Jak by řekli němci – nesouměřitelný výkon.

Viktorie Čermáková: Děkuji za důslednost, která se týká obrazu od začátku až do konce, který je výsostně výtvarný. Již zmiňovanou pásku jsem viděla mockrát použitou, ale zdá se mi, že ne tak chytře. Já říkám hercům často, že pokud nějaká rekvizita nebude hrát stejnou roli jako ti herci, protože je to další partner v tom dialogu, tak tam nemá co dělat - a tady se mi zdálo, že to funguje. Vzniká tu pro mě komplexní čistota díla. Vnímám pásku i jako nástroj pro vytváření rytmu inscenace.

Jiřina Lhotská: Viděla jsem podruhé to představení a měla

jsem z toho ještě větší zážitek, protože jsem měla vyřešené, proč tam jsou sluchátka, telefon a tak dále a mohla jsem si to mnohem víc užít. Je velká odvaha udělat ve studentském souboru takové téma, které já jsem nikdy neviděla udělané jinak, než klasicky, tradičně, nebo loutkově, ale pohrát si s tím takhle genderově, kdy je to žena. Vůbec mi to nevadilo, brala jsem to jako znak a že je jedno, jakého pohlaví ta postava je. Líbila se mi vaše pravdivost, že je to váš autentický postoj, je tam veliká práce vás aktérů osobně. Ke konci se přiznám, že i když to možná nějakou tečku nemělo, já si ji vysvětlila tak, že Faust, který se na začátku upíše Mefistovi, se mu odmítne podvolit, prášky odhodí a Mefistovi nezbude než ho tam svázat a to pro mě znamená – když se jednou takhle upíšeš, už ti nic jiného nezbývá.

Vít Malota: Skrz upřímnost a pokoru s jakou k té hře přistupujete, protože to není vaše sebereprezentace na jevišti toho „jak my jsme zvládli Fausta“, ale že vy opravdu sloužíte tomu tématu a tomu, co hrajete, cítím, že to, co tady děláme, má opravdu smysl.

Soubor: Pro nás asi není téma homosexuality jako hříchu, protože ji jako hřích nebereme, takže je nám to jedno a možná proto, jsme to tam neřešili.

zapsal Kvido Lotrek

Slovomrak

aneb divácký dojem z představení jedním slovem

Divadlo SUD, České Budějovice: Songy

Na vlakovém nádraží stojí skupina mužů a žen

Rozhovor souborem

Tohle byla vaše první společná inscenace a zároveň jste odlišné tým, že nejste studentským souborem. Jak jste se tedy daly dohromady?

Terka: Tahle parta vznikla tak, že Lenka Šestáková vzala pár holek, o kterých si řekla, že by spolu mohly fungovat a vlastně jsme se scházely v náš volný čas.

Adél: Pátky večer, a to je velké obětování divadlu.

Terez: Tři už mají dostudováno a dvě ještě studují.

Adél: Ale holky jsou tak mladé, že nám snižují věkový průměr (smích).

Terez: No ale holky jsou zase mladé duše (smích).

Co bylo impulsem ke zpracování Schimmelpfenniga?

Lenka: Mým prvotním impulsem bylo asi to, že jsem si přečetla nějaké Schimmelpfennigovy hry a přišly mi nesmírně zajímavé, protože často pracujeme s autorovými texty a jdeme přes nějaký dramatický pohled na divadlo, takže si to částečně děláme samy. A přišlo mi to zajímavé v tom, že ačkoliv je to napsaný kus, normálně jako divadelní hra, tak je napsaný způsobem, že nám to vlastně dává nabídku nebo nějaký výběr, jakým způsobem to uchopit. A to mi přišlo jako dobrý most mezi naším druhem divadla, který obvykle děláme, a mezi činohrou, o kterou jsme se pokusily.

Má playlist v inscenaci nějaký váš osobní vklad?

Lenka: Vůbec ne, bohužel. Hudba je daná v divadelní hře. Je tam i napsáno, že si můžeme vybrat své vlastní kusy, ale když jsme to začaly poslouchat, tak jsme se do toho zamilovaly, takže jsme to tam nechaly a pracujeme s tím, co je v textu napsané (smích).

Co si představujete pod skupinou mužů a žen?

Lenka: Hra je daná tak, že tam nejsou napsané postavy a je to opravdu napsáno pro skupinu nějakých mužů a nějakých žen, a na nás je, jak si to uchopíme a co si z toho vybereme. My jsme tedy vybraly ženy, takže jsme daly mužské role i ženám a přišlo nám to zajímavé. Samozřejmě, že to není snaha o nějakou genderovou výpověď. Skupina mužů a žen se opravdu ocitá ve vlaku, takže je různorodá. A o to vlastně jde, o tu skupinu, která tam ten v jeden daný okamžik zažívá nějakou extrémní situaci.

Jaký význam pro vás má využití obuvi v inscenaci?

Terka: Obuv je jednak dekorativní a chceme, aby nám to všechno ladilo, ale říkaly jsme si, že když se stane nějaká tragédie, tak ta obuv je takový důkaz těch přeživších.

Za každou to obuví je nějaký osud, nějaký příběh, takže jsme si řekly, že to je pro nás dobrý symbol i toho, proč tam kolem máme rozvěšené některé další kostýmy.

Vlastně tam mohlo být přítomných mnohem víc lidí.

Lenka: Diváci jsou pro nás součástí toho vlaku. A pro mě osobně je to taky asociace těch bot z koncentráku.

V inscenaci objevil pojem velkolepý život. V čem podle vás může spočívat velkolepý život ?

Terka: Pro mě je velkolepé, že si to můžeme spolu zahrát. Protože my jsme se prostě sešly. Znaly jsme se, některé ne a...

Terez: ... sedly jsme si.

Adél: A jsme spolu poprvé na jevišti. (smích)

Terka: Myslím, že se nám spolu hraje strašně krásně a to je velkolepé.

Adél: A jak ten text dovoluje svobodu v tom, kdo se tam setká. Ti muži, ty ženy. To setkání je pro mě velkolepé, se všemi.

Eliška: Myslím, že to, že když hrajeme spolu, nebojíme se sundat si boty (smích).

Kateřina Hartmanová

Apokalypsa už byla

Německý dramatik Ronald Schimmelpfenig dnes patří se svými post-dramatickými texty k hojně překládaným a na jevištích hodně frekventovaným autorům nejen doma, ale i v zahraničí, včetně Česka. Problémy, které předestírá, mají obecnou platnost, týkají se jak vztahů v rodině, v kolektivu, ale i v celé společnosti. Jeho hry jsou zalidněny, a tak se zdá, že je vždy co hrát. Zároveň jeho charakteristický styl jakoby odcizeného „vyprávění „nahrazujícího často dialogy konvenuje dnešní době, nicméně klade na interprety zvýšené nároky. Jak uchopit situace, které jsou podpovrchově na ostří nože, ale zároveň na povrchu máme pocit jisté banality? Jak se vyrovnat s charakterem postav, o nichž se dozvíme jen tolik, jako ve statutu na Facebooku? Máme pár vizuálních vjemů, a několik zkrácených informací, ale o psychologii postav se můžeme jen domnívat. A je tedy na nás dokreslovat si a dovymýšlet jejich příběhy. V podobné nejistotě nás nechává autor i pokud jde o situace, a jejich časovou posloupnost (většinou se z reálného času přeskakuje do retro situací ne vždy jasným způsobem).

To jsou východiska, která doprovázejí i hru 100 songů, kterou kolektiv pod vedením Lenky Šestákové uvedl ve vlastní úpravě pod názvem Songy. Jak je patrné, velkou roli tu hrají populární písně. Tento princip je sympatický, protože každý z nás má nejrůznější životní situace a vzpomínky spojené s konkrétními písněmi, a mozek si při poslechu konkrétní melodie vybaví i obraz. V tomto případě ovšem hudební složka hraje ještě další výraznou roli. Celý příběh je totiž koncipován jako jakási nepřetržitá skladba (zarámovaná rytmem jedoucího vlaku), která navzdory různým melodiím, které tu zazní, má jakousi jednotící „vzpomínkovou“ linku. To je jeden z důležitých atmosférotvorných prvků inscenace. Velkou pozornost věnuje soubor vizuální stránce. Ať už je to bezmála apiovská scéna (ta odkryla až překvapivou hloubku jeviště Malé scény), která na horizontu připomíná pojízdným věšákem s visícími kostýmy hereckou šatnu, podobně jako jednotlivé scénické prvky hranoly, které slouží k sezení, ale také pomalování, ale třeba i jako nádoby s překvapivým obsahem (půvabný nápad, kdy se z jednoho hranolu vysype záplava světýlek, působících jako rozsypaná hvězdná obloha). Velmi nápadité jsou i black-and-white kostýmy, upomínající na jazzová 20. léta minulého století,

či závěrečný blyštivý převlek, v němž protagonistky tančí svůj dance macabre.

Touto svým způsobem dokonalou vizuální stránka a také kompletním ženským obsazením vystavujícím navíc erotickou lákavost ženských těl si ale tvůrkyně do jisté míry připravily past, kdy forma výrazně převyšuje obsah. Z anotace lze vyčíst, že veškeré retro příběhy se odehrávají v časové smyčce po katastrofě, takže napětí je tím zeslabeno (i samotný autor volí konec směřující do ztracena). A jednotlivých příběhů, ukazujících, jak banálními věcmi se mnohdy zabýváme, je takové množství, že divák tuto mozaiku chvílemi skládá jen se značným úsilím. To je pro mě ostatně problém většiny Schimmelpfenigových her, který svými hádankami a nedořečenostmi klade na mozek diváka někdy až příliš velké nároky. Navíc, tento typ hry spíše než psychologii a prožívání vyžaduje pouhou prezentaci slov či příběhů, a to je záležitost, které může napomoci vhodně obsazení (laicky řečeno, starého chlapa má hrát starý chlap, a ne hezká mladá dívka). Mladé ženy z divadla SUD ovšem přijaly výzvu. A souboj, který svedly s textem Schimmelpfeniga, skončil pro mě remízou, i když příjemně voňavou.

Jana Soprová

Velká divadla budí velká očekávání

Začnu stejně jako Vítek Malota. Je zřejmé, že tu máme co do činění s inscenací na vysoké řemeslné úrovni. Vizualně je to hezké a drží to pohromadě. Pohyb na scéně je prokomponovaný, herecký projev vyniká nad standardní úrovní amatérských přehlídek. Celek dává smysl, není tu žádný zásadní strukturální problém. To v žádném případě není málo. Ale nějak se mi to vždycky u podobných vyčnívajících amatérských věcí stane, že automaticky, od momentu, kdy toto začne být zřejmé, začnu tu úroveň brát jako samozřejmost. Už si nebudu po zbytek představení opakovat, jak je to skvělé, že se to nerozpadá a že herečky mají pokročilé herecké dovednosti. Většinou spíš tak nějak přijmu to, co přede mnou je a pohybuju se s tím na stejné úrovni. A tady musím přiznat, že mě inscenace bavila jen první polovinu a že stejně jako Vítko mně nakonec nechala spíše chladným.

Schimmelpfeniga, z toho, co z něj znám, mám rád, jeho styl mě baví a umí mě zasáhnout hluboko. Ze začátku představení (byl jsem na druhém) jsem si myslel, že se to stane i tentokrát. Náročný text tu zazníval přesně, melodicky, mizanscéna s ním krásně ladila. Vychutnával jsem si tu scénickou báseň a plul jsem na její vlně. A čekal jsem, co bude dál.

První problém přišel asi tehdy, když herečky poprvé mluvily přes hudební plochu. Tady mi najednou nějak zásadně zachybělo zvýšení hlasitosti. A ne proto, že bych nerozuměl textu, to mně vůbec netrápí, postrádal jsem jenom tu proměnu razance. Třeba bych si dokázal představit, že by se protagonistky snažily hudbu překřičet, každopádně jsem nutně začal potřebovat nějakou změnu. Změnu nálady, změnu hlasu, která by nějak zahýbala s temporytmem. A protože jsem měl nastavené vysoké očekávání, myslel jsem si, že to přijde, že suverénní soubor ještě nepředvedl všechno, co umí, že si pro nás ještě něco přichystal, kdy se objeví něco nového, třeba nová hlasová poloha. Pravda, scénicky takový osvěžující moment přišel s modrými světýlky. A byl nakonec i jeden herecký moment, který mě vytrhnul, a to právě ten, o kterém mluvil i Vítek – tam, „kde se k sobě nehodili“. Tam

jsem najednou v očích herečky z mé strany vpravo uviděl něco navíc, něco nového.

Jinak mám ale dojem, že i to jednoduší tempo se nepovedlo úplně dokonale udržet, že v druhé polovině začalo nepatrně upadat – a s ním i moje pozornost. Zájem, který jsem si na začátku vytvořil, se tak během druhé poloviny postupně vytrácel. Ale taky je možné, že jsem se prostě na začátku nechytнул tak, jak bych měl, a už jsem to pak nedohonil.

Lukáš Větévka

Vytrženo z diskuse

- Zeptám se, jakou roli hrály ty kostýmy na štendru vzadu, zda sloužily pouze jako kulisa, nebo měly nějakou větší funkci.

- Chtěl bych ocenit herecké výkony, které byly skvělé, ale měl jsem jeden problém - když hrála hudba, nerozuměl jsem často textu.

- Já byl zděšen stopáží šedesáti minut, ale nakonec jsem byl velice příjemně potěšen. Vyvolalo to ve mně strašnou škálu emocí, i když jsem vlastně nakonec nerozklíčoval, o čem to je.

- Celou hodinu jsem byla zaměřena na těch 8:55. Neustále jste držely mou pozornost a napětí. Celou dobu jsem byla ve strašlivém napětí.

- Chtěla bych ocenit neuvěřitelnou soustředěnost, která z vás vyzářovala. Oceňuji scénografii, která mi házela dvacátá léta, jazz, černobílá, která mi dodávala nesmiřitelnost dvou protikladů.

- Nedokázala jsem celou dobu udržet pozornost, pro mě to byla totální konverzačka.

Vít Malota: Budu k vám mluvit s vědomím toho, že jste všechny zkušené, řekl bych, už ne studentské divadlo. To, že ta inscenace je poučená, režijně, herecky, scénograficky uchopená, umíte pracovat se slovem, to je všechno pravda. Mně se stalo, že mě představení nechalo chladným, a když jsem se snažil dopátrat toho, proč se to stalo, tak za mě byl největší zádrhel v uchopení textu. Schimmelpfennig na textu stojí, všechno je to tvořené textem. A mně se stalo, že ta skladba byla monotónní. Už na začátku podle mě hraje tragédii, což ale bohužel znamená, že už to nemáte pak kam posunout.

Viktorie Čermáková: Bylo super, že jsme tady mohli vidět zpracování takto strašně těžkého textu. Tam jste udělali velkou práci a mnohé okamžiky jsou takové, že si je člověk zapamatuje. Velice mě bavily svítící perly a k tomu svítící oblečky. Možná jsem usnula, ale měla jsem dojem, že k té tragédii nakonec nedošlo.

Jiřina Lhotská: Za mě jen poznámku k tomu, co říkal Vítek, že méně je více, myslím, že by tomu prospělo, kdybyste ještě někde popřemýšleli o temporytmu toho představení – zamyslet se, jak tam nastavit větší dynamiku.

Soubor: Co se týče konce, je důležité říct, že ten je tam tak napsaný, to není náš výmysl a ono to začíná výbu-

chem. Lidé jsou po tom výbuchu a neustále se vrací a nejsou schopni si přiznat to, co se stalo, my se tak dozvídáme nějaké životní příběhy a tím, že se k tomu vrací, tak si to čistí postupně se smiřují s tím tragickým koncem. No a to samotné zpracování na konci je vlastně takovou alternativou k tomu, jak by to asi vypadalo, kdyby si to vyřešili. Že by k tomu vlastně možná nedošlo. Tím, že to pro nás ale začíná až po události, není úplně možné změnit to, jak to dopadlo. Ale je možné změnit náhled na to, jak to vnímat.

zapsal Kvido Lotrek

Slovomrak

aneb divácký dojem z představení jedním slovem

mrazení
obraty
dobové
top Životy Čas
osud songy intelektuální
mechanický
pomoranč mráz
křehkost playlist
smysl
absurdita

Seminář Osobnostně osobité herectví

Složení: deset dívek, dva Vítové

Slovo: „ahoj“.

Limit: Dvě minuty.

Zadání: Snadné.

Cíl: Pozornost.

Úkol: Složitý.

“Máš dvě minuty. Dvě minuty, ve kterých se rozhodne o všem. Udrž pozornost nás všech, můžeš použít jenom slovo ‚ahoj.‘ Až budeš připravená, začni.”

Vychází na improvizované jeviště. Co tam bude dělat? Začíná akcí, připravila si ji předem v hlavě. Mává rukama, stylizuje se, možná snad dokonce cvičí nebo fandí. Její konání je připravené, nazkoušené. Pozornost nás všech zatím drží dobře. Cvičí dál, ale naše pozornost, ta mrška, se rozplývá, mizí, upadá... Diváci se pomalu zaklánějí, lehají si, nudí se. Ona? Přemýšlí. Předem vykonstruovaná etuda nestačí, začala nás nudit. Jak udržet naši pozornost? Zařve: AHOJ!

Pozornost se na chvíli zostří, ale po pár vteřinách opět upadá. Co teď? Začíná být zoufalá: projde se po jevišti tam a zpátky a nakonec zoufale dosedá na zem. Ještě má před sebou aspoň další minutu. Oceán času. Lektor Vít Roleček pozoruje, nekomentuje, neodpočítává čas. Ona po něm jen marně hází vyzývavě pohledem. Neřekne jí, kolik zbývá do konce. Něco se ale stane. Naše pozornost se rodí znovu, dáváme to najevo svým tělem, předkláníme se a napjatě, až voyersky sledujeme její zoufalství. Bojuje s ním a tenhle konflikt nás baví. Bojuje se sebou a bojuje i s ručičkou na hodinkách.

AHOJ!

Dvě minuty se zdají nekonečné. Tenhle zdánlivě krátký limit už přeci musel uběhnout! Spolu s ní začínáme upírat pohledy na Rolečka. Nereaguje. Sedí sama na jevišti. Tři, možná čtyři minuty.

AHOJ!

Jsme v napětí, sledujeme lidskou bytost. Ne herečku, ale člověka. Nakonec se rozhodne to nevzdat, příběhne k Rolečkovi a skoro fyzicky na něj zaútočí. Ticho, které následuje je zdrcující. Roleček pořád cvičení neukončuje. Nakonec se rozhodne, že hru ukončí sama. Blíží se ke svému místu a s nadějí v očích si začíná pomalu sedat zpátky

mezi nás diváky. I verbálně zpomalí a ticho protíná dlouhé AAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAHHHHHHHHHHHHHHHHHO- OOOOOOOOOOOOOOOOOOOOOJJJJJJJJJJJJJJJJ a také smích nás všech. Jakmile zaznívá poslední JJJJJ, Roleček hru konečně přeruší. Zatleskáme a smějeme se.

Vít vstává a ptá se, co jsme viděli. Naviguje diskuzi. Porovnáváme první nacvičenou část s druhou částí, která se spontánně zrodila. Bavíme se o sundávání masek, o obnaženosti a zranitelnosti. Přítomnost, zdá se, hraje hlavní roli. Roleček dodává, že v podstatě jde o dialog mezi námi a námi. Ona byla zaměřená na sebe, ale pozornost by měla vytáhnout ven směrem k nám. Jen tak vydržíme celé dvě minuty v pozornosti. Herecké cvičení, při kterém se ale masky odkládají. Vít je ve svém živlu, zábavně reflektuje, povídá, pohybuje se po jevišti. Sám vlastně také hraje hru s „ahoj“, ale na rozdíl od nás ji hraje skrytě a po celou dobu svého výkladu.

Skládám velký obdiv účastnicím, že se nebojí a jdou do potenciálně nekomfortních situací. Účastnice ale nevypadají, že jsou v diskomfortu. Živě debatují, vzájemně si dávají pozitivní i “rozvojovou” zpětnou vazbu. Atmosféra je navzdory stresující povaze cvičení svěží. To je zřejmě nějaké Rolečkovy kouzlo, on sám má svoji masku přijatou a proto ji dovoluje přijmout i nám.

A navíc, kde jinde uslyšíte od lektora věty jako (vytrženo z kontextu):

Don't worry, be happy.

Budte trochu svině.

(nadšeně) Pojdme se bonzovat!

(při cvičení na kolenou) Na kolena, na kolena, já já já!

(v průběhu aktivity) Způsobů, jak vás „trápit“ jsou tisíce!

(hra na samuraje, všichni jsou již znaveni) Takhle to hrajou důchodci!

Vít Zborník

Sedm statečných

Aneb ti, kteří také získali doporučení, ale nevešli se do programu Mladé scény

Je tomu tak, že doporučení z krajských přehlídek získá vždy víc inscenací, než kolik se jich pak vejde na celostátní přehlídku. Letos bylo doporučených 23 souborů ze všech krajských přehlídek, ale fyzicky se do programu vlezlo pouze 16, které máte možnost v Ústí nad Orlicí vidět. Ostatní bohužel ne. Sedm zbývajících bych tímto chtěla alespoň jmenovat a také jim pogratulovat, protože měly stejnou šanci před programovou radou Mladé scény jako inscenace vybrané:

- soubor Divoši, ZUŠ Karviná s inscenací Muž jméne Ove, vedoucí Lucie Semančíková
- soubor Mámení, Lužánky středisko volného času Brno, vedoucí Monika Jelínková a Petr David
- soubor Úplněnáhé Divadlo, Veselí nad Moravou s inscenací Půjdeš si se mnou hrát?, vedoucí Sára Motyčková
- studio Šrámkova domu v Sobotce s inscenací Džem, vedoucí Lada Blažejová
- soubor Barevné knoflíky ZUŠ Třebechovice pod Orebem s inscenací Chata v Jeseníkách, vedoucí Jiřina Krtičková
- soubor Dobrej matroš, ZUŠ Planá s inscenací Věř mi!, vedoucí Terezie Pecharová
- soubor Divadlo Haná, MKS Vyškov s inscenací @ť žijí duchové, vedoucí Iva Hrušková

Sedm statečných, protože se museli vypořádat s rozhodnutím programové rady a přijmout jej se ctí.

Za Vaše inscenace na krajských přehlídkách díky!

Lenka Huláková

Hledají se bytůstky

Seminář Dej si dvacet vyrobil bytůstky. Ty budou dnes rozmístěny okolo prostor Malé scény a v zahradách gymnázia. Pokud bytůstku najdete, vyfotíte ji a fotku pošlete nebo přineste Janě Machlíkové. Ta vás následně pošle za věštcem, který zodpoví všechny vaše životní otázky.

nepotřebuješ žádnou zvláštní schopnost. Když si tuhle otázku položíš, tak tvoje mysl a představivost ti okamžitě začne házet nápady.

Které otázky sám rád pokládáš?

Spousta lidí se bojí jednoduchých otázek. Jednoduché a dobře cílené otázky mají ohromnou hodnotu, protože je to nástroj, který ti umožňuje přepínat mezi těmi jednotlivými modalitami. Kouzelná otázka je: Jak je to doopravdy? Když si tuto otázku položíš, tak se všechno změní, protože dáš stranou svoje předsudky a zajímají tě na jedné straně čísla a fakta a na druhé straně pravděpodobnosti. Další kouzelná otázka je: Je to užitečné? Například ti ujede autobus, spontánně se naštveš, ale když si položíš otázku: Je to užitečné? No tak se velmi rychle odnaštveš, protože ti dojde, že je to k ničemu, autobus se nevrátí a tobě nezbyvá než počkat na další. Takže si tím zjednodušíš život a ušetříš spoustu energie. Už to, že se zeptáš, to že si položíš otázku, tak to má ten silný vedlejší efekt: distanci od identifikace. To, že si položíš otázku, znamená, že rozjedeš vnitřní dialog. Jedno „já“ je naštvané, ale druhé „já“ si říká: podme neztrácet energii tím, že budeme naštvaní. Možná to nesedne, ale jenom to, že ten dialog proběhne, je dobré samo o sobě. Průběh toho vnitřního dialogu je užitečný.

Veronika Zárubová

Na vlastní kůži

Odvážně jsme se rozhodli v každém čísle na vlastní kůži vyzkoušet něco, co jsme viděli v představeních. Práce s páskou v incenaci Valpuržina noc rave vypadala efektně a jednoduše. Otestovali jsme ji a nemůžeme najít Kvída.

Na jakém netradičním místě jste spali?

Vít Malota: „Ve skříni.“ (zajímají nás podrobnosti!)

Vít Zborník: „Já určitě ne.“ (o dvě hodiny a pár piv později) „V synagoze!“

Vendula Ježková-Kasalická: „Na hřbitově.“

Petr Michálek: „Na vandru v betonové skruži. Nebylo se kam jinam schovat. Leželi jsme s kamarádem zaklesnutí do sebe, abychom se neskutáleli.“

„Na faře na koberci v kuchyni, přikrytý jen mikinou.“

„Na kachličkách v kabince záchodu na mé střední škole v kostýmu anděla (i s křídly!).“

„Na podložce od Twisteru ve cvičilské kuchyni.“

„V Mutěnicích u Coopu v přístřešku na nákupní vozíky s dvaceti dalšími divadelníky (přelo).“

ptal se Kvído Lotrek

Noc plná kouzel
ta svatojánská
snad nějaký Honza
přijede k nám
a oslaví
10 let působení
společně
Mrázek, Malota, Slížek
a spol

jas

Kdo páchá Mladou na Malý?

Veronika Zárubová, Kateřina Hartmanová, Kvído Lotrek, Vítek Zborník, Jana Soprová, Lukáš Větévka, David Slížek a další.

Neprochází jazikowou koregtúrou...